

“Vaat edilmiş topraklar”ın kutsallığı

RIFAT N. BALI

Türkiye'nin stratejik ve coğrafi konumu, son yıllarda Türkiye ile İsrail arasında imzalanan askeri ve ticari anlaşmalar ve nihayet “Filistin sorunu”nun güncelliğinden hiçbir şey kaybetmemesinden ötürü İsrail devleti ve kurucu ideolojisi Siyonizm Türkiye’de birçok kesimin ilgisini çekmektedir. Ancak bu yoğun ilgiye rağmen İsrail devletinin tarihi ve Siyonizm konusunda Türkiye’de yayınlanmış bilimsel nitelikli telif veya çeviri eserlerin sayısı son derece azdır. Üstelik Siyonizmin ve İsrail-Filistin anlaşmazlığının medyanın ilgi duyduğu ve üzerinde en çok tartıştığı konulardan biri olmasına rağmen Türkiye’de bilimsel bir kaynağa başvurulduğunu nadiren görüyoruz. Popüler tarih yazarları ve köşe yazarlarıyla beslenen bir kültür ortamında dış politika ve uluslararası ilişkiler konusunda yazan ve söz alan onlarca köşe yazarı ve araştırmacının büyük çoğunluğu Filistin sorununa belli bir ideolojik ve siyasi cepheleşme anlayışıyla yaklaşmakta veya bilinen görüşleri biteviye tekrarlamaktadır.

Böyle bir kültürel ortamda Jean-Christophe Attias ve Esther Benbassa ikilisinin ilk baskısı 1998 yılında Fransa’da yayınlandığında büyük bir ilgiyle karşılanan, daha sonra da birçok Batı diline çevrilen *Israel: La Terre et le Sacré* kitabı dilimize *Paylaşlamayan Kutsal Topraklar ve İsrail* adıyla çevrildi. Daha önce *Son Osmanlı Hababası'nın Mektupları* (Milliyet Yayınları, 1998) ve Prof. Aron Rodrigue ile birlikte hazırladığı *Türkiye ve Balkan Yahudileri Tarihi* (İletişim Yayınları, 2001) kitapları ile tanıdığımız Prof. Esther Benbassa’nın bu kez Prof. Jean-Christophe Attias ile birlikte yayımladığı bu çalışması Siyonizm ve Yahudiliğin “Kutsal Topraklar” diye bilinen merkezi temalarından birini ele almakta. Yazarlar *Eski Abit*’ten günümüze uzanan bir tarihsel dönemde “İsrail Toprağı”nın kutsallaştırılmasını, İsrail halkı ile İsrail Toprakları arasında temeli *Eski Abit* ile Siyonizme dayanan ilişkileri incelemektedir. Yazarlar aynı zamanda her üç semavi

Jean-Christophe Attias, Esther Benbassa
Paylaşlamayan Kutsal Topraklar ve İsrail
çev. Nihal Önal
İletişim Yayınları, 2002, 317 s.

dinin de kutsiyet atfettiği bu topraklar ile Kudüs’ün, Hıristiyanlık ve İslam âlemi için ne anlam ifade ettiğini temel metinlere dayanarak izah etmekte.

Başta siyaset bilimciler olmak üzere Siyonizm, İsrail devletinin kuruluşu ve Filistin sorunu konularıyla ilgilenenler bu çalışmayı zaten okumuşlardır. Benim burada dikkat çekmek istediğim nokta, kitabın sadece konunun uzmanlarını değil, meseleye ilgi gösteren okurları da ister istemez başka metinleri okumaya davet etmesi, hatta mecbur etmesi. Kitabın sonunda yer alan kronoloji ve bir “seçki” olduğu vurgulanan kaynakça da bu açıdan son derece yararlı.

Kitabın bir diğer özelliği Ortadoğu’daki gelişmeleri göz önünde bulunduran yazarların Türkçe baskı için yazdıkları sonsöz. Bu sonsözden alıntıladığım şu satırlar onlarca cana mal olmuş, ne zaman sona ereceği de belli olmayan ve adeta bir dinler arası savaş havasına bürünmüş olan bu ihtilafın çıkış yolunun aslında tek olduğunu, bunun her iki tarafın da toprakları kutsallaştırılmamasından geçtiğini vurgulamaktadır:

İsrail toprağının nihayet, kimlik açısından bölünmesinin zamanı gelmiştir. Emirlerle uyanların hayalini kurduğu bir İsrail var bir de barışı özleyen İsraililerin yaşamak istediği uzlaşma İsrail’i. Filistinliler için de, hayal edilen toprağın kutsallığı ile siyasal özyönetimini birbirinden ayırmanın zamanı nihayet geldi. Çünkü, onlara tanınmış sınırlar içerisinde, özlemini çektikleri devleti kurma olanağını sadece ve sadece, eksik ve kusurlu bile olsa, demokrat ülkelerin kullanmasını bildikleri siyasal yollara başvurmak verecektir. Kutsal, bölünmez. Topraksa, evet, bölünür. ♦